

www.

ROVDYR.org

FOLKEAKSJONEN NY ROVDYRPOLITIKK NR. 1 - MARS 2023

Ulven på vei mot EUs hovedstad

Viktig nødvergesak for samisk reindrift
Juridiske ulveseire med kort varighet
Velkommen til årsmøter i lokallagene

Jurister og filosofer er dårlige viltforvaltere

Hvis politikerne i Stortinget den gangen ulvesona ble opprettet hadde fått framlagt en sak hvor det skulle opprettes et reservat for ulv uten forvaltning, ville ulvesona aldri blitt vedtatt.

Arve Sætra

*Arve Sætra, styreleder
i Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk*

Så er vi igjen godt inne i et nytt år, og første nummer av bladet er ute. Håper dere har glede av å lese også dette bladet.

Man kan nesten ikke unnlate å nevne årets ulvejakt. Eller mangel på jakt kan vi vel si, selv om det til slutt ble åpnet for jakt i Ulvåa-reviret. I de to andre revirene, Kockahonka og Juvberget, har svenskene felt til sammen 13 ulver på sin side i disse grenserevirene. I Norge er det felt seks ulver i Ulvåa-reviret.

Mange rovdryfantaster liker dårlig å høre om vedtatt politikk. De hyller domstolene når de får medhold i retten, men roper korrupsjon når avgjørelsene går dem imot. De er overbevist om at de selv har folkeflertallet i ryggen og at politiske vedtak som de ikke liker skyldes mafialignende påvirkning fra bønder, media og ikke minst jegere som framstilles som blodtørstige rovdryhatere. Hvor feil kan man ta? Det blir mye støy og misnøye rundt slikt, men det finnes lyspunkter. Høylytte protester og kriminelle handlinger er ofte et tegn på at man har tapt, og det kan gjøre vondt.

Kanskje går vi mot lysere tider. Den kommende avgjørelsen i Høyesterett blir

helt avgjørende. Dette er saken om felling i Letjenna-reviret vinteren 2020 som to rettsinstanser har ment var ugyldige fellingsvedtak. De mange avgjørelse i rettsvesenet de siste årene peker i ulik retning, men de siste signalene fra Borgarting lagmannsrett i februar i år er lovende.

Vi har tro på at vår høyeste rettsinstans ser og forstår hvordan stortingsvedtak og forlik faktisk skal tolkes. Hvis den dommen sier nei til ulvejakt i forvaltningsområdet for ulv, eller ulvesona som den blir kalt, vil det for vår del være tilbake til start. Forvaltningsområdet blir da et reservat der ulven trumfer alle andre hensyn. Det vil være en krigserklæring mot folk og lokalsamfunn.

Hadde politikerne fått framlagt en sak hvor det skulle opprettes et reservat for ulv, uten forvaltning, hadde det ikke blitt flertall i Stortinget den gang ulvesona ble opprettet.

I Lierne har rovdrypolitikken satt en reineier i en håpløs situasjon. Han risikerer nå fengselsstraff for å ha skutt tre bjørner for å beskytte dyra sine. Vi håper rettsvesenet tolker nødvergebestemmelsen så romslig at det er mulig også for reineiere å beskytte dyra sine mot angrep fra bjørn i kalvingslandet. I motsatt fall må lovverket endres.

NRK har sin egen vri når de skal forklare hvordan norsk rovdrypolitikk henger sammen. De inviterte i vinter like godt to filosofer til å gi sine betraktninger om sviktende moral i et samfunn som lar blodtørstige jegere skyte rovdry.

Like etter fulgte NRK Sørlandet opp med søkelys på det de mener er et alvorlig problem, at det finnes kommunale saksbehandlere innen viltforvaltning som er jegere. Det sier noe om manglende realitetsorientering i NRK. I min egen kommune Aurskog-Høland er det naturligvis mange saksbehandlere som er jegere. Det er helt normalt innbyggernes interesser tatt i betraktning.

Fra EU hører vi også ropene om at noe må gjøres med den økte spredningen av ulv i Europa. Det er ikke bare her i Norge vi ser at ulv gjør stor skade både for beitebrukere og andre som setter naturen høyt. Kan vi ikke regulere bestanden av alle store rovdry, vil det til slutt bli umulig å benytte de meget gode beiteressursene vi har rundt om i landet. Kan jo bare nevne at i kulturlandskapet i Norge er det 720 arter som står som rødlistet. Forvaltningsmotstanderne elsker å dra fram at store rovdry er rødlistet. Men det hjelper lite å mase om rødlista når beiteressursene er i ferd med å bli ødelagt av rovdry.

Viktig prinsippsak for reindrifta

Tiltalt: Reineier Odd Bjørnar Bjørkås

FOTO: SVEIN EGIL HATLEVIK

Hvor pågående må et bjørneangrep på tamrein være?

✍️ Åsmund Ystad

Reineier Odd Bjørnar Bjørkås måtte møte i Trøndelag tingrett tiltalt for grov faunakriminalitet etter at han felte tre bjørner som herjet i reinflokken hans i Lierne i noen maddager våren 2022.

Les mer på rovdyr.org

Når dette bladet går i trykken er ikke tingrettens dom avsagt, men på Folkeaksjonens nettside www.rovdyr.org finner du oppdatert informasjon om saken.

På de neste to sidene kan du lese detaljert om hendelsesforløpet i dagene fra 17. mai til 22. mai i fjor, om forsvarets argumentasjon om at fellingene var i tråd med nødvergebestemmelsen og om aktorats påstand om at Bjørkås sin handling var kriminell og ikke godkjent nødverge.

Uansett dom er det å forvente at denne saken ikke er avsluttet etter dommen i tingretten, at dommen uansett utfall vil bli anket av én av partene.

Påtalemyndigheten viser til tidligere rettspraksis og er tydelig på at felling av nødverge krever at handlingen skjer under direkte angrep eller umiddelbart før angrepet. De mener at det kun er i et

kort vindu, mens angrepet fysisk er i gang og før byttet er avlivet, at det er lov å felle rovdyr som angriper.

Men en lovendring i 2020 endret teksten fra «direkte angrep» til «pågående angrep». Og da blir spørsmålet: Hva er et pågående angrep utført av brunbjørn i et kalvingsområde for tamrein?

Omfattende forskning

Omfattende forskning i regi av det skandinaviske bjørneprosjektet har dokumentert at bjørnebinner med unger kan angripe reinkalver kalver mer eller mindre sammenhengende så lenge de befinner seg i et område med nyfødte reinkalver.

Allerede for 10 år siden kom den svenske forskningsrapporten «Bjørnpredasjon på ren» i regi av det Skandinaviske bjørneprosjektet i samarbeid med Udtja og Gällivare samebyer i Norrlands län.

Resultatet av flere års systematisk forskning overrasket forskerne, men ikke reindrifta.

Tapene til bjørn var veldig store i kalvingsperioden, og forskerne beregnet det økonomiske tapet til mellom 300.000 og en million kroner i året for Udtjagruppen, som var en av samebyene som deltok i prosjektet.

Erstatningen reineierne hadde fått var en fast årlig kompensasjon på 12.000 kroner for risikoen med å ha bjørn i området.

Ny praksis i Sverige

Forskerne vurderte også forebyggende tiltak og konkluderte med at det mest effektive var forebyggende uttak av bjørnebinner med eldre unger.

Dette har i årene etter 2014 blitt det viktigste forebyggende tiltaket i viktige reindriftingsområder i Sverige – målretta uttak av bjørnebinner med unger i mars, april og mai for å redusere tapene i kalvingsperioden.

Fritt fram i norske kalvingsland

I Norge har derimot bjørnebinner med unger hatt fritt leide til å forsyne seg med reinkalv. Hensynet til bestandsmålet for bjørn trumfer alle andre hensyn.

Nødvergeretten har tidligere ikke blitt prøvd på grunnlag av en slik sak. Hvis påtalemyndighetene vinner fram, vil det synliggjøre at reindrifta er fullstendig uten rettigheter i slike saker.

En frifinnelse av reineier Odd Bjørnar Bjørkås vil utvide handlingsrommet i nødvergeretten tilpasset reindriftings virkelighet.

Ingen uenighet om hva som førte til bjørneskudd

14. og 15. februar møtte Odd Bjørnar Bjørkås i Trøndelag tingrett i Namsos, tiltalt for ulovlig å ha felt tre bjørner i Lierne kommune 22. mai i fjor. Han erklærte ikke straffskyld etter tiltale, men påkalte nødvergeretten.

Svein Egil Hatlevik

Bjørkås har vært i reindriften hele livet. I 2009 ble han del av Østre Namdal reinbeitedistrikt. Reindriften finner sted i Lierne nasjonalpark og på svensk side av grensa i samarbeid med Jijnjevaerie sameby.

En reineier er blant dem som etter naturmangfoldloven kan avlive vilt når det må anses påkrevd på grunn av et pågående eller umiddelbart forestående angrep på dyra. Tidligere dommer i nødvergesaker har lagt til grunn et snevert handlingsrom når rovvilt angriper tamdyr. Rettspraksis har vært at nødverge bare er tillatt i tilfeller hvor et rovdyr mer eller mindre er sekunder unna å ta seg en jafs.

Det er ikke gitt hva et pågående angrep fra bjørn på tamrein i realiteten handler om. Det er godt kjent fra både den samiske tradisjonskunnskapen og fra akademisk forskning på radiomerkede bjørner at tapene kan bli store og angrepene vare lenge når bjørner forsyner seg av nyfødte reinsdyr i kalvingslandet.

Under rettssaken var det stor grad av enighet mellom aktor og forsvarer om hendelsesforløpet 22. mai 2022 og dagene i forveien. Så samstemte var partene at politiadvokat Amund Sand og forsvarer Brynjar Meling var enige om at det ikke var nødvendig å høre vitneforklaringer

fra Politiet og Statens naturoppsyn (SNO) etter at tiltalte hadde forklart sin versjon.

Fortellingen om hva som førte fram til bjørnefellene like etter klokka 17 den 22. mai i fjor, begynner noen dager i forveien.

17. mai ble det oppdaget spor etter ei bjørnebinne med tre unger i kalvingslandet til Østre Namdal reinbeitedistrikt. Sporene ble dokumentert av SNO dagen etter.

19. mai så reineierne bjørn som jaget tamrein.

– I tillegg til at bjørnen lett kan drepe nyfødte reinkalver, kan forstyrrelser gjøre at reinen springer av gårde og etterlater kalven, som deretter raskt blir tatt av ørn. Vi fant en åtte-ni kalver som var tatt av bjørn på én gang, forklarte Bjørkås.

20. mai søkte Bjørkås om skadefellings-tillatelse på bjørnene. På dette tidspunktet hadde SNO dokumentert seks bjørnetatte reinkalver i området. Reineierne var urolige for at tapene kunne bli langt, langt større. Miljødirektoratet avsto skadefellings-søknaden med henvisning til at Lierne ligger innenfor forvaltningsområdet for bjørn i Trøndelag og at bjørnebestanden i regionen var under bestandsmålet.

Andre mulige tiltak ble iverksatt. En gruppe reineiere sammen med SNO

Reineier: Odd Bjørnar Bjørkås skjøt bjørner for å avverge skader på tamrein i kalvingslandet.

forsøkte å jage vekk bjørnene gjennom å drive dem vekk med snøskuter. De lyktes i å drive bjørnene ut av kalvingsområdet – en stund.

– Vi drev dem så hardt at ungene ble utslitt. Det var tre unger og én av dem klaret opp i en grantopp, forklarte Bjørkås.

21. mai, om kvelden, kom bjørnene tilbake og fortsatte å ta reinkalv. Da hadde binna med seg to unger. Reineierne hadde ringet inn bjørnene og ville at SNO skulle ta over gjetingen av dem. Bjørkås var utslitt etter flere døgn nesten uten søvn og dro hjem for å hvile. SNO forsøkte å holde bjørnene unna reinkalvene, uten å lykkes. Etter kort

tid ringte SNO og sa at bjørnene igjen tok reinkalver, forklarte Bjørkås.

22. mai dro tiltalte og flere andre rein-eiere til fjells for å sjekke tilstandene, og fant bjørnene mens de spiste reinkalver. Bjørkås beskrev detaljert hvordan han og andre reineiere jaget bjørnene på kryss og tvers i fjellområdene. Han begynte å føle at det ikke var mer han kunne gjøre.

Etter en stund parkerte han skuterer et stykke oppe i terrenget og gikk nedover en skråning. Da så han bjørnene komme opp over en kant i terrenget, omtrent 30 meter unna.

– Bjørnen kommer rett imot meg, ikke springende, men mot meg. Da skjøt jeg, forklarte Bjørkås.

På spørsmål fra politiadvokat Sand svarte Bjørkås at planen da han forlot skuterer var å sørge for at bjørnene ikke tok flere reinsdyr.

– Det er flere rein like i nærheten. De kommer til å bli tatt av bjørnen. Så jeg ønsker å beskytte reinflokken. Det som skjedde, skjedde på refleks, sa tiltalte.

Bjørkås har mange års erfaring fra svensk reindrift. På svensk side av grensa, en drøy mil i luftlinje fra der bjørnene ble skutt, praktiseres skadefelling av bjørn i kalvingsområder i stor utstrekning. I kalvingsperioden 2022 ble rundt 100 bjørner tatt ut på skadefelling i Sverige for å avverge tap på nyfødt rein. Samme år ble mer enn 600 bjørner skutt under svensk lisensjakt. Tiltalte var ikke i tvil om at en tilsvarende skadesituasjon rutinemessig ville utløst skadefelling dersom den fant sted i Sverige.

– Du kan ringe til Länsstyrelsen og si at vi har bjørn i kalvingslandet. Enten får vi tillatelse til å fjerne bjørnen selv så kommer Länsstyrelsen og gjør det. Derfor er tapene av reinkalv til bjørn mye lavere nå enn tidligere, sa Bjørkås.

Påtalemakten vil primært ha en dom etter straffelovens paragraf 240, altså grov miljøkriminalitet. Subsidiært etter naturmangfoldloven for å ha utført ulovlig avlaving av fredede dyr og for å ha

Advokater: Aktor Amund Sand og forsvarer Brynjar Meling i tingretten i Namsos.

påført naturmangfoldet betydelig skade.

Bjørnen er oppført som sterkt truet i Norge på Artsdatabankens rødliste. Det er straffbart å avlive dyr uten tillatelse. Alt dette var Bjørkås klar over da han besluttet å felle bjørnen, argumenterte aktor. Han la vekt på at bjørnene ikke i skuddøyeblikket var i ferd med å utføre et direkte angrep på tamrein.

– Det blir avgjørende å avklare hva rekkevidden er av begrepet pågående eller umiddelbart forestående angrep, sa Sand.

– Først når rovdyret er i ferd med å angripe, kan nødvergeretten brukes. Tiltalte har søkt om skadefelling, men fikk avslag. Dette er slik jeg ser det en utøvelse av en skadefelling som han ikke har fått tillatelse til, sa Sand.

Politiadvokaten berømte tiltalte for å ha vært sannferdig, men understreket at lovverket krever strenge straffer for miljøkriminalitet. Sand la ned en påstand om straff på ett års ubetinget fengsel.

Forsvarer Brynjar Meling framholdt at bjørneangrepene hadde pågått over flere dager. Reinsdyra oppholder seg der det er tilgjengelig beite og kan ikke flyttes. Bjørnene har ikke annen føde i dette kalvingslandet og er der bare for å spise reinkalv, argumenterte Meling.

– Bjørkås så ingen annen mulighet enn å skyte bjørnene. Hans oppfatning var at han befant seg i en nødvergesituasjon, sa han.

– Påtalemyndigheten har bevisbyrden i nødvergesaker. Tiltaltes subjektive oppfatning er at avlavingen var påkrevd på grunn av et pågående eller nært forestående angrep på tamrein, fortsatte Meling.

Bjørnene oppholdt seg i området i tre døgn. Ingenting tydet på at angrepet var avsluttet. Det var bare et tidsspørsmål før det ville komme nye angrep, fortsatte forsvareren.

– I denne saken er det klare verdier som står mot hverandre. Saken berører urfolksrettigheter og muligheten til å utføre sitt levebrød. Adgangen til felling i nødverge kan ikke forstås så snevert som aktoratet legger opp til. Bjørnens tilstedeværelse er en konsekvens av en villet norsk rovviltpolitikk. Når Bjørkås ikke får bistand fra staten for å verne flokken sin, må han ta saken i egne hender. Det er en rettighet han har når myndighetene ikke ser problemet. I denne saken var det den ansvarlige reineier som handlet for å forsvare reinflokken, fortsatte han.

Hans påstand var at Bjørkås skulle frikjennes etter naturmangfoldlovens nødvergeparagraf, eventuelt etter straffelovens paragraf om nødrett.

LISENSFELLING I ULVESONA

Ikke en ulv i bakken uten godkjenning fra retten

Miljøorganisasjonenes juridiske ulveseire varer sjelden mer enn tre uker. Snart kommer siste ord fra Høyesterett.

 Åsmund Ystad

I en kjennelse fra Borgarting lagmannsrett 3. februar i år ble det klart at retten mente at Klima- og miljødepartementets vedtak om uttak av de tre norsk-svenske ulveflokkene i grenserevirene i Ulvåa, Juvberget og Kockohonka var gyldig. Dermed var det åpent for lisensfelling i ulvesona igjen, etter at Oslo tingrett like før jaktstart 1. januar forbød iverksettelse av felling etter krav fra de tre organisasjonene Noah – for dyrs rettigheter, Foreningen våre rovdyr og WWF.

Oslo tingrett stadfestet 13. januar den midlertidige forføyningen, altså stans i jakta, etter at partene møttes i muntlige forhandlinger. Tingretten mente det ikke var hjemmel for felling av de tre flokkene etter naturmangfoldlovens paragraf 18 c. Departementet anket og i ankebehandlingen kom lagmannsretten til det motsatte standpunkt, at kjennelsen om jaktstans er ugyldig.

Reprise fra i fjor

Så langt er dette en gjentakelse av forrige års juridiske kamp om lisensfelling i ulvesona. Også i januar 2022 forbød Oslo tingrett iverksettelse av lisensfelling, den gang etter krav fra dyrerettighetsorganisasjonen Noah. I fjor endte den juridiske revirkampen 11. februar, fire dager før jakttidens slutt, med en kjennelse fra Borgarting lagmannsrett om at tingretten tok feil og at vedtaket om lisensfelling var gyldig. I løpet av tre korte jakt dager i fjor ble det felt 11 ulver og deler av gjenstående kvote ble i dagene som fulgte felt av Statens naturoppsyn som ekstraordinære uttak.

Ulvåaulver: Disse ulvene ble felt i løpet av 13 minutter av lisensjegerne i Ulvåareviret 10. februar i år.

FOTO: PRIVAT

13 ulver ferdig skutt

Før årets omkamp i Borgarting lagmannsrett hadde svenske lisensjegere allerede felt 13 ulver i to av de tre aktuelle grenserevirene. I revirene Juvberget og Kockohonka var lisensfelling avsluttet. Dermed var det kun i Ulvåareviret, i Elverum og Våler kommune i Innlandet, at det ble åpnet for lisensfelling igjen etter at lagmannsretten for andre år på rad satte tingrettens jaktstans til side.

Lisensjegerne i Ulvåareviret felte seks ulver av en kvote på åtte før Statsforvalteren stanset jakta 13. februar.

12 rettssaker om Stortingets mening

Kjennelsen fra Borgarting lagmannsrett om vinterens ulvejakt var den 12. rettsavgjørelsen siden november 2017. Serien av rettsaker startet et halvt år etter at Stortinget vinteren og våren 2017 hadde tvunget daværende miljøstatsråd Vidar Helgesen til å rydde opp i en uklar rettstilstand for forvaltning av ulv i

områder uten beitedyr i utmarka. På tross av at mange års gjentatte forsikringer om at rovdyrbestandene skal ligge så nært bestandsmålet som mulig, var det plutselig ifølge departementet ulovlig å forvalte i henhold til bestandsmål. Uten skadepotensial, ingen felling og uten beitedyr, intet skadepotensial.

Stortingsflertallet instruerte vinteren 2017 regjeringen i å utvide hjemmelsgrunnlaget til også å åpne for bestandsregulering av hensyn til «andre offentlige hensyn» i tillegg til felling for å unngå skader på husdyr og tamrein. Stortinget var også tydelig på at ulvesona ikke skulle være et reservat uten forvaltning.

Miljøorganisasjonene var ikke sene til å tolke departementets jussifisering av ulveforvaltningen som en invitasjon til å flytte ulveforvaltningen til rettsalen. Og siden har den vært der, i til sammen 12 ulike rettssaker om både døde og levende ulver.

Lagmannsrett: Dommere i Borgarting lagmannsrett har åpnet for lisensfelling i ulvesona to år på rad.

FOTO SVEIN EGIL HATLEVIK

Andre runde i Høyesterett

Selv om vinterens lisensfelling i ulvesona gikk på skinner igjen gjenstår fortsatt Høyesteretts behandling av lovligheten av felling av Letjennaflokken i Elverum i januar 2020. Vedtaket om denne felling ble kjent ugyldig av først Oslo tingrett i juni 2021 og i neste omgang av Borgarting Lagmannsrett i juni 2022.

Det er god grunn til å spørre seg om årsaken til at ulike rettsinstanser år etter år har kommet fram til motstridende tolkninger av Stortingets mening om norsk ulveforvaltning.

Stortinget

Noe av skylda har Stortingets selv, som i over 30 år har gjemt seg bak Bernkonvensjonen som grunnlag for egne vedtak uten å tydeliggjøre handlingsrommet som finnes. Fortsatt innledes offentlige rovdyrpolitiske dokumenter med at Norge skal ha levedyktige bestander av store rovdyr og at rovdyrforvaltningen skal skje i henhold til Bernkonvensjonens bestemmelser, uten særlig vilje til å fortelle hva det betyr. Dette åpner for stadige spørsmål.

Fire stortingsmeldinger, fem rovviltforlik samt flere lovarbeider og andre vedtak er Stortingets bidrag. Og den som leter, finner selvfølgelig motstridende utsagn, alt etter hvilket dokument man leser. Vanligvis er de nyeste presiseringene og lovendringene de viktigste, men i rovdyrjussen er ikke alle enig i det.

Departementet

Klima- og miljødepartementet har også et betydelig ansvar for hvor vi har endt opp.

Begrepet «å møte seg selv i døra» er en god beskrivelse på hva som skjer når miljøorganisasjonenes advokater står i retten og prosederer mot Staten om hvor godt likt ulven er, selv i bygdene i ulvesona, om hvor uproblematisk det er å drive elgjakt i et ulverevir eller om at alle episoder om lite sky og nærgående ulver viser normal adferd. Dette kunnskapsgrunnlaget, rapporter produsert og bestilt av forvaltningen selv, har gitt miljøorganisasjonen mye skarp ammunisjon i rettsalene.

Advokatene og dommerne

I alle rettssakene bortsett fra én har de ulike miljøorganisasjonene vært representert i retten av Arntzen de Besche, et av landets ledende advokatfirmaer. Flere av deres advokater har fått og brukt muligheten til å orientere seg i rovdyrforvaltningens kompliserte landskap. Miljøjuss er et fagfelt i medvind internasjonalt. Noen må redde verden fra naturkrise, og for verden er visstnok rovdyra viktigst.

Jeg har hørt advokatenes framlegginger i flere av rettsakene. Nivået har variert. Ikke alltid like relevant – det står ingenting om ulv i den norske Grunnloven, selv om inntrykket etter de tidlige rettsakene var at Grunnloven egentlig handler om å ta vare på ulv. Og det hjelper ikke å prosedere på at ulv ikke kan skytes fordi den er truet på rødlista når Stortinget har lagt til grunn at rødlista ikke kan brukes til å si noe klokt om ulvens overlevelse. Det er heller ikke smart å legge fram bevis i form av «faglige» rapporter forfattet av privatpraktiserende forskningsaktivister.

Men dommere er bare folk de også. Rovdyrforvaltning er ikke enkelt og viltforvaltningsjuss ligner lite på annen juss. Kanskje er det så enkelt at dommerne blir påvirket av lange dager med innledning med advokater fra det renommerte firmaet Arntzen de Besche, om en faglig uforvarslog og hårreisende juridisk tvilsom norsk rovdyrforvaltning sammenlignet med utlandet, verdens største land.

Stort sett har dommerne hatt fokus på loven og Stortingets styringsdokumenter. Men jeg har sett eksempler der de bytter ut Stortingets vilje og forvaltningens faglige skjønn med egne meninger, om ulvens truethet, eller sidestiller hensynet til folk som er direkte rammet av ulven med folk som ligger søvnløs og svette i ei seng i Stavanger

på grunn av mangel på ulv i Elverum. Det verste eksemplet er de tre dommerne i Borgarting lagmannsrett som sommeren 2022 mente vedtaket om uttak av Letjennareviret i Elverum vinteren 2020 var ugyldig fordi belastningen med å leve med ulv var noe folk bare måtte finne seg i fordi de bor i ulvesona. Denne retten mente at Stortinget hadde lagt til grunn at det måtte dokumenteres konkret merbelastning som skyldes ulv for at det skal være hjemmel for uttak i sona.

Dette har ikke dommerne lest i noe Stortingsdokument. De må ha tenkt ut det selv, inspirert av Noahs advokater som mener det er innlysende at fordi Stortinget har innført en ekstrem lav terskel for uttak av ulv utenfor ulvesona må terskelen for uttak i sona være tilsvarende høy. Og at det gjelder uansett om bestanden ligger på eller over målet.

Dette er et av spørsmålene Høyesterett skal ta stilling til i april. Høyesterett har tidligere avsagt dom om rettstilstanden utenfor ulvesonen. Staten mener Høyesterett i den første dommen avklarte en rekke prinsipielle spørsmål som gjelder generelt, også innenfor sonen.

Rydder i rettskildene

Den nyeste kjennelsen fra Borgarting om årets lisensfelling peker i samme retning. Årets tre dommere er ikke imponert over sine tre kolleger som i fjor sommer fant på «merbelastningsprinsippet». Ellers gjorde denne retten en ryddejobb i rettskildene. Av Stortingets mange vedtak om rovdyrforvaltningen er de nyeste presiseringene viktigst, og vedtak etter lovsprosesser viktigere enn andre. Også denne retten er enig i at bestandsmålet i seg selv ikke er nok til å vedta felling, men sier samtidig at det er viktig fordi det ikke er mulig å unngå å ha fått med seg at Stortinget gjentatte ganger har vært tydelig på at rovdyrbestandene skal forvaltes så nært bestandsmålet som mulig.

Høyesterett har tidligere godkjent prinsippene for forvaltning av ulv utenfor ulvesona og lagt vekt på at en forutsigbarhet og tillit til forvaltningen er et viktig bidrag til reduserte konfliktnivå. Det er grunn til å håpe at Høyesterett i 2023 mener at forutsigbarhet og tillit også er viktig for folk og lokalsamfunn i ulvesona.

Jerveskade: Dette lammet ble funnet av turgåere i juli 2022 mens jerven fortsatt var i området.

FOTO: ATLE FRANTZEN

Nær å gi opp beitebruk på grunn av jerv

Store tap av sau til jerv i Ulvådalen i Møre og Romsdal skaper håpløshet for beitebrukere. Etter nok en sommer med store skader vurderer et helt beitelag å kaste inn håndkleet.

Svein Egil Hatlevik

– Vi legger så mye arbeid i å prøve å få ned skadenivået, men ingenting hjelper. Den generelle stemninga i beitelaget er slik: Nå prøver vi én sommer til. Men hvis ikke jerveskadene går ned kommende beitesesong, så kommer vi til å gi oss. Det er meningsløst og trist, sier Marianne Hunnes Gaustadnes, leder for Ulvådalen sausankerlag i Rauma kommune.

Kombinasjonen av store tap til jerv og den galopperende kostnadsveksten som rammer både saueholdet og de andre produksjonsformene i jordbruket blir mye å bære.

– Det er den formen for seigpining som

rammer hele det norske landbruket. Litt etter litt gir folk opp, og når tilstrekkelig mange ikke orker mer, blir det til slutt tomt, sier hun.

– Det er en sånn tullele politikk, så skammelig arrogant. Norge har ikke så mange muligheter til å produsere mat, da er utmarka viktig. Det er en eplekjekk holdning å tro at andre land vil føre Norge til enhver tid og å la ressursene gro igjen fordi det er viktigere å drive avl på rovdyr, sier Hunnes Gaustadnes.

Går ut over avlen

Beitebrukerne i Ulvådalen ønsker pusterom, noen år hvor de kan hente seg inn igjen.

– Det tar aldri slutt. Det nytter ikke å drive avl på en sauebesetning når det er

så mange dyr som går tapt. Vi har god dokumentasjon, og dermed får vi rovvilt-skadeerstatninger som ikke er så verst. Men det er ingen som driver med sau for å få erstatning for tapte dyr, sier Hunnes Gaustadnes.

I mer enn 40 år har sauebønder hatt dyr på beite i Ulvådalen, inn mot Lesja kommune i Innlandet. Jerven har etter hvert blitt et årlig problem.

– Fjellene her er ikke blitt brattere på 50 år. Det er ikke mer myr nå enn tidligere, dyra snubler ikke mer. De store tapene kan ikke skyldes noe annet enn jerv, sier Gaustadnes, som understreker at hun både er fascinert av og tolererer rovdyr.

I 2022 ble det sluppet 1013 dyr, voksne sauer og lam, på beite i Ulvådalen. Av disse kom drøyt 16 prosent aldri tilbake. Den besetningen som var hardest rammet, hadde et lammetap på 55 prosent. Én besetning mistet ingen dyr.

Ved årsskiftet mottok sauebøndene i Ulvådalen erstatningsoppkjøret. De får erstattet så å si alt som overstiger normaltap, så lenge dyra er sanket før 5. september. Grunnen er at dokumentasjonen er grundig, at tapshistorikk er velkjent og at det er en udiskutabel og årlig forekomst av jerv i beiteområdet, forklarer beitelagslederen.

– Tapene starter i midten av august. Beitelaget har hatt buskapsvoktende pyreneerhunder i over 20 år, med patruljering natt og dag. Vi går ekstra tilsyn med og uten hund i en turnusordning med alle saueierne i beitelaget.

Jerv siden 1987

Ulvådalen sausankelag ble grunnlagt i 1978. Det første året med dokumenterte jervedrepte lam var 1987. Den gangen var det to prosent av lammene som ikke kom tilbake fra beite, noe som den gangen ble oppfattet som et høyt tall.

I årene som fulgte fram mot 1996, var det sjelden tapene oversteg to prosent. I 1996 forsøkte beitebrukerne luktampuller på alle lammene, som etter sigende skulle få jerven til å holde seg unna – dette året endte lammetapet på 14,7 prosent.

Resten av tiåret lå årlige tap på over ti prosent. I 1998 anskaffet beitelaget en pyreneerhund, som var med på nattpatruljer for å beskytte buskapskapen.

Gjennom tiåret fra år 2000 varierer lammetapene fra rundt fem prosent til opp mot ti prosent. Lavest er tapene i 2001 og 2002 på 4,6 prosent, og høyest var 2005 med 9,2 prosent – men i sistnevnte år var det også dokumentert skader fra bjørn på rundt 30 søyer, som ble funnet med oppspist jur og brystfett. Vokterhundprosjektet fortsatte gjennom tiåret med ulike hunder.

I 2012 ble 72 dyr påsatt radiobjeller. Slike bjeller er siden blitt et fast innslag. Etter 2012 har lammetapene i Ulvådalen variert mellom seks og 15 prosent. Seinere i perioden er satelittbjeller blitt stadig vanligere, og fra 2019 hadde rundt mellom 250 og 300 søyer slike bjeller.

Gode høstbeiter

Normalt slippes sauer på beite i Ulvådalen rundt St. Hans, avhengig av når snøen smelter i fjellet. Sankedatoen har i mange år vært helga rundt 10. september. Tidligere sanking, altså innen 5. september, er blitt normalen. I 2022 ble sanking igangsatt 30. august for å redusere jerveskadene.

– Mange sliter med å få drifta til å gå opp når dyra må sankes så tidlig. Flere steder er slåtten sein, og det er lite ettervekst å slippe sau på når den vel er sanket. Så skal hjemmebeitet vare helt til slutten av oktober, og det kan fort bli knapt, sier Hunnes Gaustadnes.

– Når det ofte er veldig gode høstbeiter i fjellet, blir den tidlige sankinga ekstra meningsløs. Men situasjonen i fjellet sier tydelig at tapene vil eskalere om vi lar sauene gå på beite, legger hun til.

Vokterhundføreren hadde i 2022 flere tilfeller av nærkontakt med jerven, forteller beitelagslederen. I fjor sommer ble ei jervetispe med to valper filmet av turgåere like etter å ha tatt et lam.

– Det er ganske spesielt å møte et dyr som er så sky gjentatte ganger. Ved ett tilfelle hadde han nær kontakt med ei tispe med

to valper. Hundene jaget jervene opp i høyfjellet, og inn i ura, sier hun.

– Etter det var området rolig i noen dager, men neste gang vokterhundekvipasjen kom tilbake, var det nye kadaverfunn.

I Møre og Romsdal er det vedtatt at det skal være tre årlige ynglinger av jerv. Det jerveprioriterte området ligger inn mot fjellet og grenser til Trøndelag og Innlandet. Forvaltningsområdet for jerv i fylket er krympet av Rovviltnemnda i Trøndelag og Møre og Romsdal (region 6) i to omganger, i 2013 og i 2018.

– Forvaltningsområdet er blitt så lite, men like fullt skal målet om tre årlige ynglinger av jerv oppnås innenfor dette området. Først ble Trollheimen tatt ut av forvaltningsområdet. Deretter ble Øvre Sunndal fjernet fra yngleområdet for jerv, men fortsatt er målet om hvor mange ynglinger det skal være like stort, sier Hunnes Gaustadnes.

Ny plan på vei

Rovviltnemnda skal revidere forvaltningsplanen for Trøndelag og Møre og Romsdal. Rovviltutvalget i Rauma kommune jobber for tida med sitt innspill til arbeidet.

Oppgitt: Marianne Hunnes Gaustadnes er leder i Ulvådalen sausankerlag og sauebonde i Møre og Romsdal. FOTO: PRIVAT

Fjellområder: Typiske funnsteder for jervetatte lam i Ulvådalen.

FOTO: PRIVAT

– Vi er avhengige av at forvaltningsplanen reduserer jervetrykket i våre områder om vi skal kunne fortsette. Når yngleområdet for jerv er blitt så lite, er vi blitt kastet under bussen for at andre skal slippe jervetapene. Det beste ville vært å fjerne yngleområdet og ha skadebasert forvaltning over hele fylket, sier Hunnes Gaustadnes.

Det er store forskjeller fra år til år innad i beiteområdet i Ulvådalen.

– Noen har ikke tap overhodet, andre rammes hardt. Der sauene mine går, har det vært ei jervetispe som har fått valper hvert år i åtte år. I 2022 var det første gangen tispa ikke ynglet. Da gikk det ikke like hardt ut over mine dyr, sier hun.

Etter årets beitesesong er det tre saueiere i Ulvådalen sausankelag som flytter dyra sine annet steds. Dermed er det åtte igjen.

– Det betyr at det blir færre besetninger som tapene kan fordeles på, og dermed større belastning på hver enkelt sauebonde. I tillegg betyr det at det er færre til å være med på

sanking, ikke like mange som kan gå tilsyn, færre som kan delta i dugnadsarbeid knyttet til vedlikehold av gjerder og så videre, sier Hunnes Gaustadnes.

Hun har vært leder i beitelaget siden 2017. Familien har vært med i beitelaget fra oppstarten i 1978. I år er hun nede på 23 prosent lammetap, etter å ha hatt enda større tap de foregående årene.

– Vi er vant til at det er jerv i området, og vi tåler at det skjer ting. Likevel, når det blir hvert eneste år, så går det bare én vei. Ett sted går grensa, sier Hunnes Gaustadnes.

Hun er utmattet og lei etter mange resultatløse møter med politikere og forvaltning.

– Jeg har gått litt tom i å gjenta meg selv på disse møtene. Det går i det samme hver eneste gang.

Spørsmål til makta

Sauebonden understreker at saueiere opplever både forståelse og godt samarbeid med

Rauma kommune og Statsforvalteren i Møre og Romsdal. Rovviltnemnda for region 6 har også en viss forståelse.

– Problemet sitter høyere oppe i forvaltningssystemet. Bildet er større enn Ulvådalen, folk må se lenger enn til sin egen nesetipp. Spørsmålet er hva utmarka skal brukes til. Vi bruker utrolig mye krefter og tid til tiltak som fungerer sånn akkurat passe. Det ville vært bedre om myndigheter og politikere kunne vært ærlige og si at de ikke vil ha sau på beite i Ulvådalen. Samtidig er det nok vanskelig å opprettholde en like stor tilstedeværelse av jerv i disse områdene hvis vi ikke slipper sauer nok til å holde et par ynglinger i live.

– *Tenker du at jerven vil forsvinne fra Ulvådalen den dagen det ikke finnes sau på beite?*

– Nei, det tror jeg ikke. Hiplassene er veldig gode, og det slenger stadig en og annen rein innom. Jerven kommer ikke til å sulte ihjel. Men det blir hardere for de beitelagene som ligger rundt oss. Vi har alltid tidligningsanking, og etter vi har sankt, skyter tapene til himmels for nabolagene. Dette ser vi både i Fjord kommune og i Verma, sier beitelagslederen.

Store tap til jerv har vært vanlig for mange beitelag også rundt Ulvådalen i mange år. I nabokommunen Lesja fikk sauebonden Erik Bakken i fjor innvilget en søknad om omstillingsmidler på grunn av store jervetap over mange år. Når hans besetning forsvinner, vil beiteområdene som dyra hans har beitet, gå ut av drift.

– Dette er en potensiell katastrofe for oss. Våre beiteområder er like i nærheten av der Erik har hatt sine dyr. Når hans sauer forsvinner, kan vondt gå til enda verre i Ulvådalen og andre beiteområder i nærheten når jerven får færre sauer å velge mellom, sier Hunnes Gaustadnes.

Kuttet pengepott

Miljødirektoratets bruk av omstillingsmidler til Bakken i Lesja og én annen sauebonde i Skjåk skapte stor forargelse i Nord-Gudbrandsdalen i fjor sommer. Det at staten skulle betale sauebønder for å slutte i beite i utmarka var ikke populært i områder hvor fjellbeiter er en sentral jordbruksressurs.

Regjeringen imøtekom protestene fra beitebrukerne og kuttet pengepotten til omstillingsmidler i Statsbudsjettet for 2023.

– Det er bra omstillingsordningen forsvinner, den burde aldri ha eksistert. Samtidig er det problematisk at noen skal få penger for å slutte med beitebruk, deretter skal andre besetninger i området overta belastningen og så skal ordningen plutselig opphøre. Regjeringen sier rovdyrforvaltningen skal bli så god at ikke skal være behov for omstillingsmidlene. Det som nå trengs er at de beviser at det de sier ikke bare er tomme ord.

Marianne Hunnes Gaustadnes har følgende spørsmål til regjeringen:

– Hva er viktigst: Er det at vi i Ulvådalen skal avle på sauer til menneskematt eller skal dyra våre være jervefôr? Det ville ikke vært mulig å ha en så stor tetthet av jerv her uten menneskenes husdyr. Hvorfor skal vi jobbe og slite for å opprettholde en kunstig stor jervebestand? Regjeringen skriver i Hurdalsplattformen at det er et mål å øke sjølforsyninga og styrje bærekrafta i landbruket gjennom økt bruk av utmarksbeite. Er beiteområdene i Ulvådalen en del av regjeringens satsing på økt utmarksbeite?

LMD sitt svar

Landbruks- og matminister Sandra Borch (Sp) har følgende svar på spørsmålet:

– Jeg skjønner godt at situasjonen for beitebrukerne i Ulvådalen er veldig krevende. Det

Landbruksminister:
Sandra Borch (Sp).

FOTO: TORBJØRN TANDBERG / LMD

Statssekretær:
Aleksander Øren Heen (SP)

FOTO: CECILE B. STUEDAL

er tungt å se at mange av dyra blir tatt av jerv heller enn å gå til menneskematt slik de egentlig skulle.

Borch legger til:

– Vi har et bredt forankret nasjonalt mål om at vi skal ha ynglinger av jerv i Norge, og at noen områder skal være prioritert til yngling av jerv, mens beitedyra skal ha prioritet i andre områder. I yngleområder for jerv er det ofte behov for tunge tapsreducerende tiltak som tidlig nedsanking, slik det beskrives fra Ulvådalen. Det er de regionale rovviltneemndene som har den vanskelige jobben med å fastsette en forvaltningsplan som definerer områder som skal være prioritert til yngling av jerv eller andre store rovdyr. Jeg verken kan eller vil mene noe om hvor yngleområder for jerv i Møre og Romsdal bør plasseres, men jeg vil oppfordre beitelaget til å spille inn

sine synspunkter når forvaltningsplanen skal revideres.

KLD sitt svar

Hos Klima- og miljødepartementet svarer statssekretær Aleksander Øren Heen (Sp) på spørsmålet fra beitelagslederen.

– Regjeringen har som målsetting å øke norsk beitebasert matproduksjon, og vi er i høyeste grad klar over problemstillingene som er i områder med mye rovvilt. Derfor har vi gjort en rekke tiltak for å redusere rovviltbestandene slik at de kommer på nivå med Stortinget sine fastsatte bestandsmål. Regjeringen bygger politikken på de brede rovviltforlikene sine føringer. Dette er et prioritert arbeid som vi jobber godt sammen med de regionale rovviltneemndene om. Det er rovviltneemndene som i første omgang fastsetter yngleområder og definerer beiteprioriterte områder, siden de er best kjent med de lokale forholdene. Måltallene for yngling skal nås i områdene som er satt av til yngleområder, det betyr at en i disse områdene må påregne en høyere tetthet av rovdyr enn utenom. Likevel vil jeg understreke at det er det fastsatte antallet ynglinger i området man må forvalte etter, det er ikke et friområde for rovvilt. Jeg forstår godt at dette er utfordrende for beitebrukerne i området, sier Øren Heen.

– I slike områder er det ekstra viktig med skadeforebyggende tiltak for å avgrense tap av beitedyr til rovdyr, og til dette har regjeringa satt av midler i statsbudsjettet som man kan søke statsforvalteren om, sier Øren Heen.

Voff: Buskapsvoktende pyreneerhunder er blitt brukt i mange år.

FOTO: PRIVAT

Tynset topper jervestatistikk

Jegere har felt 51 jerver under lisensjakta i høst og vinter. Av disse er åtte felt i Tynset kommune i Innlandet.

Svein Egil Hatlevik

Tynset ligger i Rovviltregion 5 (Hedmark), hvor til sammen 20 jerver er felt av jegere.

Kvota på jerv i region 5 har økt vesentlig de siste årene, og i vinter er den satt til 35 dyr. Nasjonalt var kvota satt til 151 jerver. Lisensfelleringsperioden varer fra og med 20. august til og med 15. februar.

Esten Vingelen er bosatt i Tynset og er en rutinert jeger, både på rovvilt og andre arter. Han mener det er flere grunner til at nettopp Tynset peker seg ut som en kommune hvor det felles mye jerv.

– Antallet jerv i Nord-Østerdalen har økt jevnt og trutt de siste 20 årene. Tynset ligger midt mellom flere fjellområder, og samtidig er det ganske bra framkommelighet her, sammenlignet med en del av stedene rundt, sier Vingelen.

Alle jervene som er felt i Tynset er felt før jul.

– Det er felt en del jerver uten sporsnø på høsten, deretter kom det en periode med lite snø og god framkommelighet i fjellet. Sammenligner du med nabokommunen Rendalen, er det en god del jerv i fjellet,

men også store avstander og dermed vanskeligere å lykkes med jervejakt, sier han.

Vingelen mener kombinasjonen kameraplasser, hunder og ivrige yngre jegere har ført til at jervejakta lykkes godt i Nord-Østerdalen.

– Det er mange gode åteplasser med kamera som varsler når jerven kommer. For at en kameraplass skal være god, må den både være et sted jerven ferdes en del og rimelig tilgjengelig for jegerne, og også gjerne nært et sted jerven legger seg i dagleie, sier han.

Vingelen har deltatt under lisensfelling av jerv i Tynset i år, men ikke vært like aktiv som tidligere.

– Det er veldig viktig med rekruttering av yngre folk. De er jo dessuten sprekere enn oss som begynner å bli litt eldre. Det er nyrekruttering flere forskjellige steder, de er ivrige og bruker mye av fritida på både rev og jerv, og de har lagt ned masse innsats for å komme dit de er, sier Vingelen.

Han trekker fram særlig to jemthunder som har vært mye brukt under jervejakta i vinter.

– Hero og Issi er godt kjent i hundemiljøet

her omkring. Alle sier at gode hunder er avgjørende, og det kan også jeg skrive under på. Den lengste forfølgelsen med hund med jevnlig kontakt med jerven i vinter har vært på nesten seks mil. Når hunden må henge på så lenge, er det bra å ha flere å veksle mellom, sier Vingelen.

– De vokser ikke på trær, disse hundene. Det ligger mye arbeid bak en sann hund og å få den til å konse på riktig dyr.

Jakt: Hunden Hero med en jerv som er felt i Tynset i vinter.

FOTO: PRIVAT

Svensk lisensjakt på jerv ga uttelling

For andre gang i moderne tid har det vært kvoter for lisensfelling av jerv i Sverige. I Jämtland ble 15 av de 20 jervene det var kvote til å felle, skutt i vinter. Hunder ble ikke benyttet under jakta, ifølge avisa Svensk Jakt.

Også i 2019 åpnet svenske myndigheter for lisensjakt på jerv, men da ble ingen dyr felt. I 2022 ble det felt jerv første jakt-dag, 28. november. Lisensfelleringsperioden varte til og med 31. desember. I Sverige

er gunstig bevaringsstatus for jerv satt til 600 individer, og lisensfelling betinger blant annet at gunstig bevaringsstatus er oppnådd.

30 år med en EU-ulvpolitikk som rammer husdyrbønder brutalt er mer enn nok.

Møte: Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk deltok under et møte i L'union européenne des éleveurs i november.

FOTO: SVEIN EGIL HATLEVIK

Et fortvilet rop fra europeiske beitebrukere

*✍ Arve Sætra, styreleder
i Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk*

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk deltok 29. november i fjor på et møte i organisasjonen *L'union européenne des éleveurs*. Den norske oversettelsen av organisasjonens navn er *Sammenslutningen av europeiske beitebrukere*. Møtet fant sted i Saint-Jean-de-Bourney i sørøstlige Frankrike.

Sammenkomsten omfattet deltakere fra 11 land: Frankrike, Tyskland, Italia, Østerrike, Nederland, Belgia, Slovenia, Spania og Tsjekkia – i tillegg til Sveits og Norge, som ikke er med i EU.

Representanten fra Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk fikk høre mange

foruroligende vitnemål fra den virkeligheten som EUs brutale rovdyrpolitikk påfører beitenæring og lokalsamfunn.

Antall ulv i Europa har de siste årene økt dramatisk. Følgelig har også angrep på husdyr fra ulv hatt en eksplosiv utvikling. Derfor har Sammenslutningen av europeiske beitebrukere tatt til orde for at ulvens vernestatus i Bernkonvensjonen skal nedklassifiseres. Den sveitsiske staten har fremmet en formell anmodning til Bernkonvensjonens faste komité om saken, men den ble avvist 29. november 2022.

Sammenslutningen av europeiske beitebrukere har skrevet et åpent brev til EU-kommisjonen og Bernkonvensjonens faste komité, som Folkeaksjonen ny

rovdyrpolitikk også har underskrevet i solidaritet med ofrene for den fornuftsstridige politikken for store rovdyr som føres i EU og Sveits.

Vi videreformidler herved brevet i norsk oversettelse. Teksten har også stått på trykk i avisa Nationen i desember.

Ja til nedklassifisering av ulvens vernestatus!

Det kan ikke lenger herske noen tvil: Gjennom 30 år har politikken for en balansert forvaltning av ulv og dyrehold vært en fiasko.

Derfor sender Sammenslutningen av europeiske beitebrukere en anmodning til

EU-kommisjonen og til Bernkonvensjonens faste komité om nedklassifisering av ulv fra vedlegg IV i arts- og habitatdirektivet og fra vedlegg II i Bernkonvensjonen. Vi protesterer mot en katastrofal situasjon som er blitt ukontrollerbar og uakseptabel.

Ingen land slipper unna en utvikling hvor forargelsen stiger og kulturlandskapet tas ut av drift i fjellområder og på sletteland til fordel for en vanvittig streng beskyttelse av store rovdyr.

Historien viser tydelig at sameksistens mellom ulv på den ene siden og menneskers frittbeitende husdyr på den andre er umulig. Denne kunnskapen burde ha fått myndigheter og politikere til å tenke seg grundig om før det fattes vedtak om strengt artsvern som prioriterer å bygge opp bestander av store rovdyr i områder hvor menneskelig aktivitet har en selvsagt plass. Noen slik refleksjon har ikke funnet sted.

Hensikten, å gjøre utmark om til villmark, er åpenbar for de fleste – det samme er den manglende evnen til å høre etter når de som rammes av politikken protesterer. Ulvpolitikken tar ikke hensyn til problemene en stor del av samfunnet sliter med – den delen av befolkningen som har som samfunnsoppgave å produsere mat til alle andre.

Å påtvinge distriktsbefolkningen ulv i artsmangfoldets navn er å utelate at et rikere biologisk mangfold opprettholdes av beitebruk gjennom å motvirke gjengroing. Den misforståtte tilnærmingen blir særlig tydelig sett opp mot målene for EUs felles jordbrukspolitik. Den skal legges om som del av «The New Green Deal», og her er det et prioritert mål å verne åpne beiteområder. Målet er på kollisjonskurs med en politikk som medfører et meningsløst strengt vern av store rovdyr. Artsmangfoldet i beitemark hvor det ikke finnes ulv er stort, noe en politikk som tar sikte på å gjeninnføre ulv i slike områder ser fullstendig bort fra. EU-kommisjonen har satt beitelandskaper høyt på prioriteringslista, og det er rødlista over naturtyper er et godt eksempel på.

Det er vanlig å hevde at ulven regulerer bestandene av klauvvilt, men mange

steder i Europa er det lettere for rovdyr å angripe husdyr enn vilt. Det fører til store skader. Vi ser også eksempler på at bestander av viltlevende muflon, rådyr og alpegemse praktisk talt har forsvunnet, og konsekvensen blir et meningsløst tap av artsmangfold. Det finnes andre måter å forvalte klauvvilt på som ikke er ødeleggende for beitebruken.

Ekspertgruppa Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) har evaluert tilstanden for ulv i Europa. I evalueringen trekker LCIE fram at risikoen for mer hybridisering mellom hund og ulv er stor i en rekke land. Dagens ulvpolitikk medfører en strategi som går ut på å mangedoble bruken av vokterhunder. Å fylle opp beiteområder med flere vokterhunder vil øke faren for at hybridproblemet blir enda verre.

EUs miljøkommisær har avvist kravet om nedklassifisering av ulvens vernestatus. Han mener at EU-landene har tilstrekkelig handlingsrom for å både sikre bevaring av store rovdyr og å opprettholde en bærekraftig beitebruk. Virkeligheten viser tvert imot at beitebruken er i fare i land hvor store rovdyr igjen har etablert seg. Vårt spørsmål er: Hvis EUs medlemsland virkelig har en slik mulighet til å gjennomføre en fornuftig ulveforvaltning, hvorfor er miljøkommisæren så negativ til å nedgradere ulvens vernestatus?

Et overdrevet vern har ført til en endring i atferden til arten *canis lupus*. Ulven har mistet mye av frykten for mennesker. Når ulven blir mindre sky for folk, fører det til en økende predasjon på husdyr. Ulvens fryktløshet skaper problemer for skadeforebyggende tiltak. Ulven er et intelligent dyr som over tid tilpasser seg omgivelsene og forstår hvordan den skal gå fram for å ta husdyr, til tross for de tiltakene som bonden iverksetter for å beskytte husdyr mot ulveangrep. Det franske landbruksforskningsinstituttet INRAE har gjennomført en kartlegging som viser at 90 prosent av husdyrbesetningene som har vært utsatt for ulveangrep i Frankrike har innført omfattende skadeforebyggende tiltak som blant annet vokterhund.

Vokterhund er ikke et gjennomførbart

Sauebonde: En av initiativtakerne bak L'union européenne des éleveurs, den franske sauebonden Melanie Brunet, leser fra oppropet om en mislykket europeisk ulvpolitikk.

FOTO: SVEIN EGIL HATLEVIK

skadeforebyggende tiltak for storfe og hest. For sau og geit er det mulig å begrense rovdyrtap, men metodene for å beskytte småfe på beite er ikke gode nok. Vi har nok kunnskap til å fastslå at de skadeforebyggende tiltakene er en fiasko.

De skadeforebyggende tiltakene legger en enorm økonomisk byrde på EUs medlemsland og ikke minst beitebrukerne. En kraftig økning i bruken av vokterhunder fører til problemer for turgåere og andre som ferdes i naturen.

Det kommer stadig nye forslag om skadeforebyggende tiltak. Nye studier om tiltakenes effekt produseres på løpende bånd, noe som også koster penger og er bortkastet tid. Slik har det pågått i 30 år.

EU betaler store summer til Life-programmet for å studere ulven, men pengebruken gir ingen anvendelige svar. Revisjonsretten i EU bør granske denne pengesløsingen, all den tid ulven helt på egen hånd og utmerket vel klarer å yngle og spre seg gjennom Europa.

Ofrene for EUs feilslåtte ulvpolitikk blir stadig flere for hvert år som går. Politikken innebærer en legalisert påføring av store lidelser for både folk og fe. Må vi

virkelig vente til alle i EU-kommisjonen blir personlig berørt for at politikerne skal ta til vettet – slik som nylig skjedde med kommisjonspresident Ursula Von Der Leyen? Hun må i dag sørge over sin ulvedrepte ponni.

Når det sveitsiske kravet om å nedklassifisere ulvens vernestatus blir avvist, kommer Unionsrådet i EU til å fortsette å ikke bry seg om dramaene europeiske beitebrukere må stå i hver dag. Hovedargumentet for å avvise kravet om nedgradering er at det ikke er tilstrekkelig vitenskapelig begrunnet. LCIE skriver på sin side i evalueringen av ulv i Europa at utviklingen for ulvens bevaringsstatus er positiv. Dette viser at Unionsrådets argumentasjon ikke kan tas til følge. I tillegg har LCIE-rapporten fra tidligere i år, som

rådet må ta utgangspunkt i, basert sine kart på data fra 2016. Det er urimelig når flere ulvebestander i Europa har en årlig tilvekst på 30 prosent.

Flere medborgerinitiativer, så vel som oppfordringen fra landbrukskomiteen i EU-parlamentet om at ulven må nedklassifiseres, blir oversett av EU-kommisjonen. Saken blir enda verre av at EU-parlamentets resolusjon fra 2018 om en gjennomgang av lovverket for hvor strengt vernet av store rovdyr skal praktiseres også blir ignorert, til tross for at resolusjonen ble vedtatt med mer enn 80 prosents tilslutning. EU-kommisjonen tar heller ikke hensyn til resolusjonen fra 24. november i år, som krever økt sikkerhet for husdyr. Kommisjonen gir et inntrykk av å ikke bry seg om gårdbrukernes erfaringer, og denne

gjennomførte arrogansen bidrar mange steder til en økende euroskepsis.

Vi er fortvilet over beslutningen fra Strasbourg og Bernkonvensjonens faste komité om å avvise den sveitsiske anmodningen om å nedklassifisere ulven fra annekts II til annekts III. Men avvissningen svekker ikke legitimiteten til kravet om nedgradering av ulvens vernestatus. Uansett hva slags vernestatus ulven har, må hver enkelt medlemsstat iverksette konkrete tiltak for å oppnå en betydelig reduksjon i ulvens predasjon på husdyr.

Sammenslutningen av europeiske beitebrukere har derfor følgende oppfordring:

- For artsmangfold og miljøvern,
- For framtida for utmarksbeitet, kulturarven og kunnskapen beite-tradisjonene bærer,
- For landskapene vi elsker, som er formet av årtusener med beite,
- For alles rett til å ferdes uten frykt på landsbygda,
- For fortsatt sosialt og økonomisk fellesskap i distriktene,
- I anstendighetens navn og av hensyn til dem som lever og rammes der hvor store rovdyr angriper,
- I dyrevelferdens og kvalitetsmatens navn,

Vi ber deg om å lytte til oss, forstå hva det er som er i ferd med å skje og å reagere!

Europeisk samling: Deltagere fra elleve europeiske land var representert under møtet til L'union européenne des éleveurs. FOTO: JACQUES GLEYZES

Kjapp gaupejakt i Midt-Norge

Åsmund Ystad

Årets kvotejakt på gaupe var i år begrenset til tre rovviltregioner med en samlet kvote på 51 dyr, av disse 15 hunner.

Rovviltregion 6, Midt-Norge, hadde en kvote på 24 gauper hvorav fem hunddyr etter at Klima- og miljødepartementet like før jaktstart fjernet 3 hunddyr fra kvota. I løpet av jaktas første dag, 1. februar, ble det totalt felt 7 hanner og 6 hunner i regionen og dermed var jakta over for i år, bortsett fra områder med kvotefri jakt.

Region 3, Oppland, har en kvote på 10 gauper hvorav 4 hunddyr. Av disse er det pr. 20. februar felt 9 dyr.

I det siste området med gaupejakt, **region 2, Aust-Agder, Vestfold, Telemark og Buskerud,** er det så langt felt 7 gauper av en kvote på 17 gauper hvorav inntil 6 hunner.

Gaupefall: Hunngaue på 15,5 kilo felt 1. februar i Steinkjer kommune i Trøndelag.

FOTO: PRIVAT

Ulvens strenge beskyttelse i EU kan forsvinne

I Sverige som i Norge medfører lisensjakt på ulv klager fra et utall organisasjoner – nærmest som en naturlov. Grunnet søksmålene er ofte ulvens status som strengt fredet art. Men statusen kan endre seg.

Gölin Carina Christiansen

Stadig flere av EUs medlemsland ønsker å stoppe ulvens fremmarsj og endre ulvens status i arts- og habitatdirektivet. En slik endring kan i teorien åpne for ulvejakt over hele EU.

Sveriges landsbygdsminister Peter Kullgren bekrefter at også Sveriges regjering mener at det er på tide å oppheve det strenge vernet.

– Ulven må fortsatt beskyttes, men ikke på det aller høyeste beskyttelsesnivået, sier Kullgren.

Sveriges regjering har lenge ikke uttalt seg om ulvens beskyttelsesstatus på EU-nivå, men mye tyder på at en vil ta bladet fra munnen. Det har vært en lang rekke anledninger hvor andre EU-land har tatt opp behovet for ulveforvaltning, men hvor Sverige så langt har valgt å tie (se faktaboks).

EU-parlamentet

I slutten av november vedtok EU-parlamentet at rovdyr som har oppnådd gunstig vernestatus skal miste sin strenge beskyttelse. Alle svenske partier unntatt Miljöpartiet og Vänsterpartiet stemte for oppmykning. Det gjorde også de svenske sosialdemokratiske

riksdagsmedlemmene, i motsetning til deres egen partigruppe i parlamentet.

Avstemningen har ingen konsekvenser på kort sikt, men må sees på som en sterk oppfordring til EU-kommisjonen, som er en slags regjering for unionen, om at det er på tide å omplassere noen dyrearter i arts- og habitatdirektivet. Ulven må rett og slett havne i et annet vedlegg med andre regler. Oppfordringen fra EU-parlamentet er at ulven, som det knytter seg mye kontrovers til og som er årsaken til avstemningen, fortsatt kan ha en viss beskyttelse, men ikke dagens strenge beskyttelse.

Dersom ulven flyttes til et vedlegg for

Internasjonal konferanse om grenseløse ulver

Åsmund Ystad

Skandulv, i samarbeid med SLU Sveriges Landbruksuniversitet og Høgskolen i Innlandet, arrangerer en internasjonal ulvekonferanse, Wolves Across Borders, i Stockholm 8. – 11. mai 2023.

Ledende internasjonale ulveforskere er invitert til å sette søkelyset på utfordringene med ulveforvaltning på tvers av landegrenser.

Dette gjelder spesielt i Eurasia, hvor ulver krysser grensene til over 50 ulike nasjoner. Variasjon i kulturelle verdier, politiske mål, overvåkningsstrategier og kunnskapsgrunnlag om lokale forhold gjør forvaltningen kompleks.

Målet med konferansen er å legge til rette for dialog mellom forskere, ledere, ideelle organisasjoner og interessenter som arbeider med ulveøkologi, forvaltning og konfliktløsning.

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk vil delta på konferansen i Stockholm 8. – 11. mai.

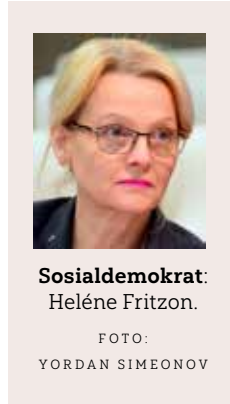
arter med lavere vernestatus, vil den være tillatt jaktet, så lenge arten ikke er truet. Ifølge IUCN, International Union for Conservation of Nature, er ikke ulven i EU en truet art.

Stadig nye regnestykker

Spørsmålet er selvsagt ikke nytt. Ifølge advokaten Johan Svalby, som overvåker EU-politikken på vegne av svenske jegerorganisasjoner, har EU-kommisjonen så langt spilt foretatt en rekke krumspring for å forsinke en begrensning av ulvestammens utbredelse på kontinentet.

– Ulven er en av artene som virkelig har det bra i EU. Men når en bestand blir stor, deler EU-kommisjonen den inn i mindre delpopulasjoner, noe som betyr at prosentandelen av bestandene som «gjør det dårlig» øker, sier han.

EU-parlamentets resolusjon forsøker å sette en stopper for denne typen regnestykker. Forslaget omfatter nemlig at bestander av dyr som beveger seg over store avstander skal telles i vesentlig større områder enn innenfor hvert enkelt medlemsland. Argumentet er at individer av arter som ulv og

Sosialdemokrat:
Heléne Fritzon.

FOTO:
YORDAN SIMEONOV

gaupe lett krysser hele kontinentet uten det minste hensyn til landegrenser.

Dersom EU-kommisjonen velger å følge EU-parlamentets vedtak, og trykket øker fra flere hold innen EU, kan i teorien Sverige, Norge og kanskje til og med Finland telle ulv i en felles bestand.

Sosialdemokraten Heléne Fritzon deltok i avstemningen.

– Husbønder, sauegjeterer, jegere og bygdefolk må kunne føle seg trygge. En rovdyrbestand som har nådd en gunstig bevaringsstatus må kunne forvaltes aktivt til beste for alle, sa hun i en pressemelding i forbindelse med avstemningen i november.

En tidslinje over økt europeisk press på ulven

November 2017: Europa-parlamentet vedtok en resolusjon om EUs naturverndirektiver. Resolusjonen pekte på problemene knyttet til ulven og oppfordret til at vernestatusen til en art skal kunne endres så snart gunstig bevaringsstatus er oppnådd.

Juni 2019: Slovenia foreslo på møtet i EUs ministerråd for miljø, med henvisning til problemet med rovdyr, at strengt beskyttede arter skulle kunne forvaltes.

Oktober 2019: På et møte for EUs landbruks- og fiskeriråd presenterte Danmark, Estland, Frankrike, Italia og Latvia en felles erklæring om ulveproblemet og behovet for mer fleksibilitet.

Mars 2022: Landbruksorganisasjonene COPA-COGECA og CEJA, og det europeiske jegerforbundet FACE og den europeiske grunneierorganisasjonen ELO publiserte en felles uttalelse om ulv.

Juli 2022: Frankrikes president Emmanuel Macron uttaler at ulvens beskyttelsesstatus bør endres og at det er behov for flere tiltak for å håndtere ulveangrep.

September 2022: Østerrike, Finland, Kroatia, Ungarn, Latvia, Romania og Slovakia krevde at EU-kommisjonen vurderer unionens lovverk for ulven. 16 av 27 medlemsland fremhevet at ulven gir økte problemer. Sveriges representant tok ikke ordet på møtet med henvisning til at landet på dette tidspunktet var midt i et regjeringsskifte.

November 2022: Europa-parlamentet mener at ulvens vernestatus som strengt fredet bør endres og at gunstig bevaringsstatus ikke skal regnes innenfor landegrensene, men for bestander som kan spre seg over flere land.

November 2022: Forslag fra Sveits om å nedliste ulvens vernestatus i Bernkonvensjonen på grunn av økte ulveskader.

Svensk minister vil myke opp vernet

Peter Kullgren er Sveriges landsbygdsmister og representerer Kristdemokraterna.

– Hvis man betrakter utviklingen for ulvestammen i Sverige de siste 20 årene, kan man se at ulven har hatt en økende trend når det gjelder antall individer. Det siste tiåret har ulven i Sverige hatt en gunstig bevaringsstatus, ifølge fagmyndighetens vurdering. Resultatene fra

overvåkningsperioden 2021/2022 viser at det er cirka 540 ulver i Skandinavia. Omtrent 460 av dem er i Sverige.

– Regjeringen vurderer derfor at det aller høyeste vernnivået for ulv ikke er forsvarlig for Sverige. Ulven må fortsatt beskyttes, men ikke på det aller høyeste beskyttelsesnivået.

Landsbygdsmister:
Peter Kullgren.

FOTO: NINNI ANDERSSON/
REGERINGSKANSLIET

Blodbadet i Brussels bakgård

Store skader på på husdyr skaper uro og forferdelse mange steder Europa. Ikke minst i Belgia, som huser EUs hovedstad Brussel. Hundrevis av angrep på husdyr og en dramatisk endring i jakta nordøst i Flandern er blitt resultatet av ett enkelt ulvrevir.

 Gölin Carina Christiansen

Norge og Sverige har hatt ulv siden begynnelsen av 1980-tallet. Det er mye lenger enn mange land i EU. I Skandinavia har myndigheter og befolkning hatt tid til å forstå hva ulvens tilstedeværelse innebærer for folk, husdyr og jakt. I EU-landet Sverige fant den første lisensjakta på ulv sted i 2011. Slike ordninger er langt unna for land som først nylig har fått fast tilhold av ulv. Mange land har knapt utviklet et system for skadefellinger, noe som også er tilfelle i Belgia.

For den flamske jegerorganisasjonen Hubertus har ulven blitt en stor sak og et økende problem på få år. Arten har vært borte i mer enn hundre år, hele 1900-tallet, men den kom nylig tilbake til den nordlige delen av landet – regionen Flandern.

I 2020 ble det første valpekullet født. Det er dette enkeltreviret, som i fjor høst besto av 13 individer, den hete belgiske ulvedebatten for tida hovedsakelig handler om. Nye

observasjoner gir grunn til å vente tre valpekull i Belgia til våren, ifølge lokale medier.

– Vi har allerede store problemer og forventer at det vil bli verre i fremtiden, sier biolog Miel Cnuts, som jobber for den flamske jegerorganisasjonen.

Tamdyr av alle slag

Siden etableringen av ulvreviret er det registrert 275 angrep i Flandern. Blant byttedyrene finnes alt fra kyr, geit og sau – til struts, esel, hest, alpakka, gjess og til og med en tam kenguru. Det rapporteres ukentlig om nye angrep. Nesten alle viser seg å være ulv, og ikke hunder.

Bare i september 2022 ble det registrert 16 angrep, hvorav sju var hester og ponnier. Også voksne storfe blir angrepet. I november ble det rapportert på Facebook om ytterligere to ponnier som har blitt ofre i Oudsbergen, i området der de fleste angrepene i landet har funnet sted så langt.

Det vakte stor oppmerksomhet i Belgia nylig

Limburg: Familiegruppe: Åtte ulver fra Limburg-flokken fanget på kamera i juli i fjor.

FOTO: INBO-ANB

da en film som viser tolv av den såkalte Limburg-ulveflokkens 13 individer samtidig ble offentliggjort. Ifølge forskerne er hele gruppen sjelden ute på jakt sammen fordi byttedyra, villsvin og rådyr, lett kan bli tatt av færre individer, ofte bare én ulv.

– De ville nok vise ungdyrene området, et sted hvor de kan jakte, sier Miel Cnuts.

Ifølge en rapport fra det belgiske instituttet INBO, som forsker på skog og natur, skifter ulvrevirets kosthold om høsten til en stadig større andel husdyr. Opptil halvparten av kaloriinntaket kommer fra husdyr, mens ville dyr som villsvin og rådyr er

Biolog: Miel Cnuts jobber for den flamske jegerorganisasjonen Hubertus.

FOTO: HUBERTUS

hovednæringskilden på opp mot 80 prosent om våren og sommeren.

All statistikk fra myndighetene om angrep på husdyr er illustrert med kart på nettsiden til den flamske jegerorganisasjonen Hubertus. Dels fordi jegerne har lange tradisjoner og stolthet i å redusere skader på jordbruket – dog ikke på husdyr, men på åkrene og hovedsakelig fra villsvin. Men også fordi jakta i området har vært sterkt påvirket siden reviret ble etablert.

Ulvereviret består hovedsakelig av jordbruksland og urbane arealer, men det finnes også tre naturområder hvor jakt kan foregå, den statseide Pijnven-skogen på 2000 hektar og to militærbaser, Kamp Beverlo og Schietveld Houthalen-Helchteren, som til sammen utgjør 7680 hektar.

Den vanligste jakten i Flandern er rådyrjakt og villsvinjakt. Villsvinjakt er kun tillatt innenfor visse deler av jaktområdet, kun om vinteren og kun når myndighetene spesifikt ber om jakt. I dag kan villsvinjakt foregå med hund i bånd.

– Vi jakter vanligvis villsvin med løs drivende hund, men nå kan ikke hundene løpe fritt lenger. Det jegerne forteller er at de synes jakten er blitt lite effektiv, sier Miel Cnuts.

På den annen side, legger han til, vil ikke jegerne slippe hundene så lenge de vet at det er ulv i området. De føler seg tryggere med hundene i bånd og fram til utgangen av 2022 er det ikke rapportert om ulvedrepte jakthunder.

Økende villsvinbestand

Kritikken fra jegerne dreier seg blant annet om at villsvinbestanden øker, at ulvens predasjon ikke kompenseres for jakten, og at landbruket lider mer skade fra villsvin. Noe jegerne lenge har hatt ansvaret for å håndtere.

– Vi beveger oss i naturen, vi vet hva som skjer og må ha en rolle i det som skjer, sier Miel Cnuts.

Men ikke bare villsvinjakta har blitt påvirket av det nyetablerte ulvereviret. Rådyrjakta har stoppet helt opp i de tre jaktområdene.

– Rådyr eller andre dyr kan ikke lenger jaktes der. Før ulven kom hit til Flandern, kunne vi jakte, sier Miel Cnuts.

Årsaken til båndleggingen av jakta er ønsket om å beskytte ulveflokkene så mye som mulig.

– Vi mener at det ikke finnes vitenskapelige bevis som støtter dette. Når man kutter ned på villsvinjakta, strider det imot målet om å redusere villsvinbestanden i landet.

Det kan tydeligvis beskrives som at Europa er litt sjokkert over ulvens plutselige fremmarsj over kontinentet. Det koker over på sosiale medier og bilder av lemleste kjæledyr legges ut i tusenvis. Arten har ingen fiender og formerer seg minst 35 prosent i året.

Presidentens ponni

Jens Frank ved Viltskadecenter hos Sveriges Lantbruksuniversitet kommenterer utviklingen på følgende måte:

– Dette viser at det ikke er antallet ulver som først og fremst påvirker antallet angrep på husdyr, snarere er det tettheten av husdyr i et område som påvirker antallet angrep.

Så sent som tidlig i september i fjor høst ble EU-president Ursula von der Leyen personlig berørt da en ulv gikk inn på beitet på gården hennes ved Hannover i Nordvest-Tyskland og drepte familiens gamle ponni.

I Nederland har veterinærer skrevet et felles brev til regjeringen med krav om at det skal iverksettes tiltak for å stoppe blodbadet og at de ikke ønsker å se flere skadde og lemleste husdyr.

Regioner i Belgia

Omtrent 50 veterinærer har skrevet under på brevet: «Vi mener at dagens situasjon ikke lenger er bærekraftig og vi ber dere derfor snarest tenke på en langsiktig strategi med hensyn til ulven i Drenthe».

Veterinærene skriver at dyrene blir utsatt for lidelse når de kalles ut til skadde husdyr, men ikke får behandle skader og sår før det tas prøver for å fastslå hvorvidt det var en ulv som forårsaket skaden.

Ulvetatte husdyr i september 2022

Dato	Provins	Dyreslag	Antall
2022-09-01	Limburg	Sau	2
2022-09-03	Limburg	Sau	1
2022-09-05	Limburg	Ponni	1
2022-09-07	Limburg	Sau	1
2022-09-07	Limburg	Sau	2
2022-09-08	Limburg	Geit	1
2022-09-08	Limburg	Ponni	2
2022-09-10	Limburg	Ponni	2
2022-09-11	Limburg	Sau	2
2022-09-12	Limburg	Sau	3
2022-09-14	Limburg	Hest	2
2022-09-17	Antwerpen	Ponni	1
2022-09-24	Limburg	Esel	1
2022-09-27	Limburg	Ku	2
2022-09-29	Antwerpen	Kalv	1
2022-09-30	Limburg	Sau	1

Noëlla: Ei ulvetispe, som på folkemunne omtales som Nöella, etablerte seg nord i Belgia i 2020. Det ble starten på Limburg-reviret.

FOTO: INBO-ANB

Landsstyrets medlemmer:

Arve Sætra
Landstyrets leder

Aurskog
Tlf. 992 15 586

Tone Judith M. Benjaminsen
Styremedlem

Tjeldsund
Tlf. 941 47 249

Arne Sveen
Styremedlem

Rena
Tlf. 951 90 083

Mariann Skotte
Styremedlem

Lesja
Tlf. 909 47 244

Mette Trøftmoen
Styremedlem

Nord-Odal
Tlf.

Knut Halvor Jorde
1. vara

Nesbyen
Tlf 958 88 416

Roger Dramstad
2. vara

Rakkestad
Tlf. 908 58 755

Geir Sneffjellå
3. vara

Mo i Rana
Tlf. 472 34 603

Folkeaksjonens ledelse og politikk:

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk er en landsomfattende partipolitisk nøytral organisasjon med formål å endre dagens rovdyrpolitikk. Økende bestander av store rovdyr gir ikke bare konflikt mellom nærings og verneinteresser. Det handler om mange folks livskvalitet i hverdagen.

Skogen og utmarka er viktig for vår livskvalitet. Dagens rovdyrpolitikk truer mye av det som gjør det meningsfullt å bo i Distrikts-Norge.

Jegere og utmarksbrukere er kulturbærere. Vår fantastiske natur med et rikt biologisk mangfold er et resultat av flere tusen år med allsidig utmarksbruk. Dette er faktisk grunnlaget for vår opprinnelige eksistens og bosetting i Norge.

Det er kunnskapsløst og historieløst hvis disse rike tradisjonene skal vike for myter om at Norge består av urørt villmark.

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk er en viktig stemme i rovdyrdebatten. Med kunnskap, ansvarlighet og engasjement bidrar vi til økt kompetanse som skal gi grunnlag for en ny politikk med aktiv forvaltning i stedet for strengt vern av rovdyr i Norge.

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk sier:

- **Ja til lokal forvaltning**
- **Ja til effektivt uttak av skadedyr**
- **Nei til kjerneområder og rovdyrsoner**
- **Nei til fast ulvestamme i Norge**

Ansatte:

Åsmund Ystad

Daglig leder

Tlf. 975 95 119
aksjonen@rovdyr.org

Svein Egil Hatlevik

Journalist

Tlf. 940 08 611
svein.egil.hatlevik@rovdyr.org

Medlemskontingent er kr 285,- for hovedmedlem i 2023.

Familiemelderskap koster kr 415 for hele familien. Ungdom under 25 år betaler kr 130 pr. person. Nye hovedmedlemmer betaler kr 200 første året, og familiemedlemmer og ungdom kr. 100 første året.

Årsmøter i lokallagene 2023

Her er en oversikt over årsmøter som er fastsatt. Årsmøter i flere lokallag og oppdatert informasjon om program for møtene legges fortløpende ut på nettsiden rovdyr.org så snart det er klart.

FNR Akershus lokallag

Årsmøte mandag 20. mars kl. 19.00
Aur Gjestegård i Aurskog.

FNR Lesja og Dovre lokallag

Årsmøte tirsdag 21. mars kl. 19.30
Lesja Bulldoserlags lokale, Lesja.

FNR Søndre Buskerud lokallag

Årsmøte mandag 27. mars kl. 19.00
Laksehuset i Hokksund.

FNR Søndre Buskerud lokallag inviterer også til åpent møte med jaktforedrag av Jon Steinar Vangen, tirsdag 25. april kl. 19.00
Frøtvedt Gård, Åros.

FNR Vestfold lokallag

Årsmøte onsdag 29. mars kl. 18.00
Gavelstad Gjestegård i Lardal.

Kåre Pettersen, leder i rovviltnemnda i region 2
– Om arbeidet i rovviltnemnda og rapport fra årets gaupejakt.

Neri Horntvedt Thorsen, NINA
– Om gaupe og merkeprosjektet.

Arve Sætra, styreleder i FNR
– Om arbeidet i Folkeaksjonen.

FNR Hallingdal lokallag

Årsmøte torsdag 30. mars kl. 17.30 i Gol Bedehus.

Etter årsmøtet, kl. 18.00 blir det jaktforedrag med Jon Steinar Vangen.

FNR Helgeland lokallag

Årsmøte onsdag 12. april kl 17.30 i Samisk kultursenter, Hattfjelldal.

Etter årsmøtet, kl. 19.00, blir det jaktforedrag av Robert Salomonsson.

FNR Nord-Trøndelag lokallag

Årsmøte torsdag 13. april kl. 19.00
Heia Gjestegård i Grong.

FNR Glåmdal lokallag

Årsmøte torsdag 20. april kl. 19.00
Brakka, Glåmdal motorhistoriske forening, Kongsvinger.

Flere årsmøter og oppdatert informasjon om møteprogram legges fortløpende ut på Folkeaksjonens nettside

www.rovdyr.org

FNR på stand på Camp Villmark

Møt Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk på **Camp Villmark**

24. – 26. mars 2023
NOVA Spektrum – Lillestrøm

Åsmund Ystad

Siste helga i mars er det klart for årets Villmarksmesse på Lillestrøm. Og som vanlig treffer du Folkeaksjonen på messa. Vi ønsker alle våre gode medlemmer velkommen innom vår stand til en hyggelig prat.

Og som vanlig har vi ekstra gode tilbud til nye medlemmer som melder seg inn under messa.

Velkommen til Camp Villmark 2023

VILTKAMERA til disposisjon for interesserte medlemmer

Folkeaksjonens lokallag i Glåmdal har anskaffet 12 nye og gode viltkamera som er tilgjengelige for bruk for lokallagets medlemmer.

Interesserte medlemmer kan ta kontakt med lokallaget og avtale leie av kamera for en periode på følgende vilkår:

- Den som låner kamera må selv tegne selv tegne abonnement/kjøre kontantkort for å få SIM-kort til kommunikasjon mellom kamera og mobiltelefon. Kameraene lånes ut med et sett

batterier. Ved batteriskifte må den/de som låner selv holde batterier.

- Kameraene må settes opp i henhold til anbefalingene fra Datatilsynet

*Kontakt FNR Glåmdal lokallag
v/ Cato Rismoen tlf. 970 10 114*

Kontaktinformasjon for Folkeaksjonens lokallag

Lokallag	Leder	Telefon
Østfold	Roger Dramstad, Rakkestad	tlf. 908 58 755
Akershus	Odd Granås, Aurskog	tlf. 908 81 938
Søndre Buskerud	Olav Fageraas, Spikkestad	tlf. 918 82 430
Glåmdal	Mette Trøftmoen, Nord-Odal	tlf. 905 86 603
Vestfold	Frode Island Bergan, Steinholt	tlf. 905 81 517
Hallingdal	Knut Halvor Jordet, Nesbyen	tlf. 958 88 416
Trysil og Engerdal	Hans Peter Nyhuus, Trysil	tlf. 992 11 953
Åmot og Elverum	Vidar Helgesen, Rena	tlf. 917 46 796
Ringsaker	Geir Atle Aas, Brumunddal	tlf. 907 27 902
Nord-Østerdal	Harald Enge, Os	tlf. 950 88 892
Lillehammer	Ottar Moe, Øyer	tlf. 959 81 660
Valdres	Arne Warberg, Fagernes	tlf. 906 14 892
Lesja og Dovre	Eirik Sæther, Lesjaskog	tlf. 909 91 236
Oppdal og Rennebu	Odd Roger Eggan, Oppdal	tlf. 976 80 808
Gauldal	Torleif Slaaen, Ler	tlf. 958 39 587
Nord-Trøndelag	Jørn Ove Heggland, Snåsa	tlf. 414 57 649
Helgeland	Pål Ove Wika, Trofors	tlf. 482 34 191
Troms	Terje Benjaminsen, Tovik	tlf. 913 91 707

Landsstyret i Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk

Leder:	Arve Sætra, Aurskog	tlf. 992 15 586
Styremedlem:	Tone J. M Benjaminsen, Tjeldsund	tlf. 941 47 249
	Mariann Skotte, Lesja	tlf. 909 47 244
	Arne Sveen, Rena	tlf. 951 90 083
	Mette Trøftmoen, Nord-Odal	tlf. 905 86 603
Varamedlem:	Knut Halvor Jorde, Nesbyen	tlf. 958 88 416
	Roger Dramstad, Rakkestad	tlf. 908 58 755
	Geir Sneffjellå, Mo i Rana	tlf. 472 34 603
Daglig leder:	Åsmund Ystad, Steinkjer	tlf. 975 95 119
	e-post: aksjonen@rovdyr.org	

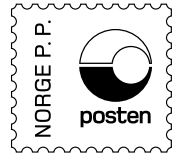
Revisor: Revisorfirmaet BDO AS, Steinkjer

Ordfører
landsmøte: Kjetil Hermanstad, Grong

Valgkomité: Jørn Ove Heggland, Nord-Trøndelag
Odd Granås, Akershus

Tidligere utgaver
av Rovdyr
kan leses på
www.rovdyr.org

Rovdyrpolitikken er for viktig til å formidles av 24 år gamle journalistvikarer fra Bærum

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk
rapporterer nyhetene sjøl

Les sakene på www.rovdyr.org

Et utvalg av saker:

**Nødvergesak i Lierne: Hvor pågående må et
bjørneangrep på tamrein være?**

16. februar 2023

**Dette er status for gaupejakta
etter fire dager.**

4. februar 2023

**Tre års jervenerding ga resultater i
Gudbrandsdalen.**

11. januar 2023

**Ulverettssak: «Hva hører hjemme i rettssaler og
hva hører hjemme på Stortinget?»**

9. januar 2023